

Dabas aizsardzības
pārvalde

Natura 2000 vietas līmeņa aizsardzības mērķi

Gita Strode

Dabas aizsardzības pārvalde

22.04.2025.

KAM nosaka aizsardzības mērķus?

- **Valsts līmenī (FRV): mērķplatība un mērķareāls**

- **Biotopu direktīvas** I, II, IV un V pielikuma «objektiem» (biotopiem, sugām).
- Visiem biotopu veidiem un sugām, par kuriem reizi 6 gados ES dalībvalstis sagatavo 17. panta ziņojumu.
- Ir noteikti, bet nav izdiskutēti un apstiprināti – diskusijas biotopu aizsardzības plānu ietvaros. Jābūt reālistiskiem

- **Katras Natura 2000 teritorijas līmenī (SSCO): mērķplatība un mērķkvalitāte**

- **Biotopu direktīvas** I un II pielikuma «objektiem» (biotopiem, sugām) katrā teritorijā, kur tie sastopami.
- Aizsardzības mērķi teritorijas līmenī nosaka tad, ja «objekts» nav gadījuma rakstura, nenožīmīgs (netipisks, ļoti maza dzīvot nespējīga platība u.tml.).
- Esošām Natura 2000 teritorijām noteikti LIFE IP ietvaros, tiek skaņoti ar EK, tiks pārskatīti, izstrādājot dabas aizsardzības plānus vai vismaz vienu reizi 12 gados.
- Natura 2000 līmeņa aizsardzības mērķi būs jānosaka arī katrai jaunveidotajai Natura 2000 teritorijai 6 gadu laikā pēc to izveidošanas

Kas ir aizsardzības mērķi?

Aizsardzības mērķi apraksta **stāvokli**, kas liecinātu par aizsardzības objekta spēju saglabāties ilgstošā laika periodā

Šis stāvoklis var būt **saglabājams** vai **atjaunojams**

Mērķiem jābūt specifiskām un izmērāmām **skaitliskām vērtībām**, bet tie var iekļaut papildus aprakstošus nosacījumus

Jābūt **reālistiskiem**: mērķa stāvoklim nevajadzētu būt kaut kam tādām, kas nekad nav bijis, vai arī kaut kas mazāk kā pašreiz

Balstīti uz labāko pieejamo **zinātnisko informāciju**

Dabas aizsardzības mērķi neapraksta apsaimniekošanas darbības!
Tās ir līdzeklis mērķu sasniegšanā.

Biotopu un sugu aizsardzības mērķu pamatprincipi

- **Katram biotopu veidam un suga atsevišķi**
- **Konkrēti un izmērāmi (kvantitatīvi)**
 - ar konkrētiem mērķa skaitļiem un mērvienībā (ha, indivīdi, m², ...);
- **Zinātniski un sistemātiski**
- Mērķu noteikšanā **primāri ir zinātniski un ekoloģiski apsvērumi**
- Izmanto **jaunākos, labākos datus un zināšanas**
- **Reālistiski**
- **Ne vienmēr mērķim jābūt augstākiem par pašreizējo vai maksimāli iespējamo**

SSCO praksē I

- *Natura 2000* teritoriju izveides mērķi (kas) jau šobrīd ir noteikti likumā Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām
- Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7.panta ceturtā daļa - Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos aizsardzības prioritāte tiek nodrošināta tai sugai vai biotopam, kura aizsardzībai attiecīgā teritorija vai mikroliegums ir izveidots. **Ja daudz mērķa sugu un biotopu?** Aicinājums skatīties ekosistēmu līmenī – ekspertiem jāstrādā komandā.
- Novērst pretrunas - nevar vienu un to pašu platību salikt «pretēju» sugu/biotopu mērķos.

SSCO praksē II

- **Vai aizsardzības mērķi korelē ar ĪADT funkcionālo zonu mērķiem? Piemēram,**
 - Regulējamā režīma zona izveidota, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo meža biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu aizsardzību un netraucētu to attīstību.
 - Dabas lieguma zona izveidota, lai saglabātu dabas vērtības – retus un īpaši aizsargājamus mežu, kāpu un purvu biotopus, kā arī īpaši aizsargājamās sugas un to dzīvotnes.
 - Dabas parka zona izveidota, lai saglabātu jūras piekrastei raksturīgos biotopus, sugas un ainavu, kā arī lai saglabātu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības sabiedrības izglītošanai un atpūtai.
 - Ainavu aizsardzības zona noteikta, lai saglabātu teritorijai raksturīgo ainavu un veicinātu ainavu aizsardzības principu piemērošanu.
 - Neitrālā zona noteikta, lai nodrošinātu apdzīvotu teritoriju funkcionēšanu un attīstību, kā arī valsts autoceļu un dzelzceļu uzturēšanu.
- **No praktiskā ieviešanas viedokļa domājot, jāpatur prātā funkcionālās zonas un arī to mērķi. Nākotnē, iestādēm izvērtējot paredzēto darbību, būs jāņem vērā ne tikai teritorijas izveides mērķi, bet arī mērķplatības. Līdzšinējā prakse IVN – zaudētā biotopa/dzīvotnes platība tiek kompensēta, ja tiek secināts, ka nav citu alternatīvu. Ja ir zināms «cik daudz», iespējama nākotnes vīzija –adaptīvāka pieeja, ja «summa nemainās» un biotops/sugas dzīvotne ir kompensējama. Būs sugas/biotopi, kas nav kompensējami!!!**

SSCO praksē III

- **Konkrēti CO**

- ļauj noteikt dabas vērtību «svērumu» jeb būtiskumu konkrētā Natura 2000 teritorijā (A, B, C), jo Latvijā Natura 2000 teritorijas veidotas vienlaikus pat vairāku desmitu biotopu un sugu aizsardzībai.

- **Konkrēti CO, tai skaitā telpiski identificēti**

- ļauj mērķtiecīgāk plānot ieguldījumus dabas aizsardzībā
- pamatot un veidot vienveidīgāku Natura 2000 teritoriju funkcionālā zonējuma pārskatīšanu, lai virzītos uz mērķtiecīgāku dabas aizsardzību
- mazināt nepieciešamību veikt papildus izpēti lēmumu pieņemšanai
- virzīties uz vienkāršāku, sistemātiskāku pieeju atļauju, saskaņojumu izsniegšanā

Dabas aizsardzības
pārvalde

